

JURIDISK ORDBOG

A

A conto kvittering: kvittering for et *afdrag* i modsætning til *saldokvittering*: kvittering for at hele gælden er betalt.

adækvans: påregnelighed/noget der kan *forudses*. Der skal være så nær forbindelse mellem den skadegørende *handling* og den skete *skade*, at man kunne påregne/forudse, at det ville ske, ellers er der ikke adækvans, og man er således ikke ansvarlig.

afbetaling: betalingsform, hvor betalingen erlægges i mindst to afdrag, hvoraf mindst det ene skal forfalde til betaling efter varens overgivelse til køber.

afhentningskøb: køb, hvor køber skal hente varen på sælgers adresse, fx hos slagteren eller i boghandelen. Er der ikke aftalt andet – eller gælder der ikke andet ved sædvane – skal varen hentes hos sælger. (Kbl. § 9)

afsendelsesløb: køb, hvor sælger skal sende varen *uden for* sin plads, dvs. det område, hvor han har forretning eller bor i og hvor han bringer varer ud. (Kbl. § 10)

aftaler skal overholdes: princip om, at man er bundet af de aftaler, man indgår, også de mundtlige. Overholdes de ikke, kan man blive erstatningsansvarlig. (D.L. 5-1-2)

akkord: en debtors aftale med kreditorerne om, at de nedsætter deres krav enten ved at nedsætte deres fordring (dekort) eller ved at give henstand (moratorium). Man skelner mellem *frivillig akkord* og *tvangsakkord*.

analogi: man taler om at slutte analogt, hvis man bruger en retsregel på fx et ulovbestemt område. Betingelserne er, at der er et ”hul” i loven, og at der er ”årsagernes lighed”.

anke: appel til højere instans af en dom (en afgørelse). Som hovedregel kan en dom kun ankes en gang.

anordning: benyttes om de retsforskrifter, som administrationen udsteder med hjemmel i lov. Disse kan enten være ministerielle eller kongelige anordninger.
ansvar: betegnelse for, at der kan pålægges pligt til at betale erstatning, når de almindelige og de særlige betingelser herfor er opfyldt.

ansvarsgrundlag: de regler der medfører, at der er et ansvar, dvs. pligt til at betale erstatning. Ansvarsgrundlaget er som hovedregel skyld (på latin: culpa). Men der kan også være objektivt ansvar (=ansvar uden skyld) som fx i Færdselsloven og Produktansvarsloven.

B

begrænset hæftelse: dvs. at den enkelte debitor eller selskabsdeltager kun hæfter **med** et bestemt begrænset beløb eller **med** et kapitalindskud i et selskab.

bekendtgørelse: retsregel udarbejdet af et fagministerium. Bekendtgørelser kan kun udstedes med hjemmel i en lov, dvs. at det skal stå i loven, at ministeren "kan fastsætte nærmere regler om spørgsmålet ved bekendtgørelse". Folketinget skal altså have givet ministeren fuldmagt til nærmere at beskrive, hvad der skal være gældende på området. Se også anordning.

beslutning: udstedes af EU-kommissionen, og betegnes som en EU-forskrift. Beslutningen binder den borger/virksomhed, den er rettet til.

betinget skøde: et foreløbigt skøde, som giver indehaveren krav på ejendommen, og pligt til at tage endeligt skøde, hvis visse betingelser opfyldes. Skødet kan fx være betinget af købesummens betaling på overtagelsesdagen.

bo: en formuemasse, der skal opgøres og afvikles ved et skifte. Fx konkursbo, ægtefællers fællesbo ved skilsmisse eller et dødsbo (det en afdød efterlader sig).

bodel: Den del af formuefællesskabet, som hver ægtefælle har med ind i ægteskabet, og de aktiver, ægtefællen senere erhverver (køber, får som gave eller arver).

C

cf: transportklausul, cost and freight: købesummen dækker pris og fragt. Transporten sker for købers risiko, fordi levering finder sted ved første fremmede fragtfører.

cif: transportklausul: købesummen dækker varens pris, fragt og forsikring. Transporten sker for købers risiko, fordi levering finder sted ved første fremmede fragtfører.

CISG: den ”internationale købelov” – United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods. CISG er en del af retssystemet i de lande, der har tiltrådt - underskrevet - den.

civilkøb: alle køb, der ikke er handelskøb eller forbrugerkøb (se dette). Eks.: køb mellem to forbrugere, køb mellem to erhvervsdrivende, der ikke er handlende i købelovens forstand og salg fra forbruger til erhvervsdrivende.

culpa: latin og betyder skyld. *Culpareglen* går ud på, at man bliver erstatningspligtig for de skader, man forvolder ved handlinger, der kan tilregnes en som *forsætligt (med vilje) eller uagtsomt (uforsigtighed)*.

culpa med omvendt bevisbyrde: normalt skal skadelidte bevise, at skadevolder har forårsaget skaden ved sin culpøse adfærd. Ved culpa med omvendt bevisbyrde, skal skadevolder bevise, at skaden ikke skyldes hans culpa.

cut off klausul: bestemmelse om, at køber mister sine indsigelser mod sælger, når denne overdrager sin fordring (sit krav) til en tredjemand. I forbrugerkøb er sådanne bestemmelser ugyldige.

D

delingsformuen/boslod: den del af formuefællesskabet, en ægtefælle har krav på ved en bodeling/skifte

deklaratorisk: betyder fravigelig. En deklaratorisk regel gælder kun, hvis parterne ikke har aftalt andet.

denunciation: meddelelse til debitor (om at fordringen er overdraget). Denunciation er en *sikringsakt*.

deponering med frigørende virkning: hvis deponeringen foregår således, at den, der deponerer, har sluppet pengene endeligt og disse er indsat i godkendt pengeinstitut. Der kan kun deponeres, hvis debitor ikke ved, hvor kreditor befinder sig, eller kreditor ikke vil give kvittering.

direkte hæftelse: dvs. at kreditor, efter at have konstateret at et selskab ikke har betalt, kan gøre sit krav gældende direkte i selskabsdeltagernes personlige formue.

direktiv: EU-retsregel, der er rettet til medlemsstaterne. Disse har pligt til inden for en i direktivet fastsat frist at gennemføre det. Direktiver er ikke umiddelbart bindende for borgerne.

dobbeltoverdragelse: eller **dobbeltsalg** hvis en person overdrager en løsøregenstand eller en fordring til flere personer.

E

ejendomsforbehold: adgang til at tage varen tilbage, hvis der ikke betales. For at være gyldig, skal det senest tages ved varens overgivelse. Ved køb, der er omfattet af kreditaftaleloven, kan der kun tages ejendomsforbehold, når kreditkøbsprisen er over 2.000,- kr. I forbruger køb stilles krav om udbetaling på 20 % af kontantprisen.

ejerpantebrev: pantebrev, hvor ejeren står både som kreditor og debitor på pantebrevet. Der er altså ikke tale om noget reelt skyldforhold, men ejerpantebrevet kan håndpant sættes til fx en bank som sikkerhed for et byggelån eller en kassekredit.

ejerskifteforsikring: en forsikring, der dækker de fysiske fejl, der måtte være til stede på den købte ejendom ved en købers overtagelse af ejendommen, og som ikke er omtalt i "tilstandsrapporten".

eksekution: betyder tvangsfuldbyrdelse. Kreditor gennemfører sit pengekrav ved udlæg i debtors ejendele og efterfølgende salg på tvangsauktion.

eksekutionsgrundlag: grundlag, som skal være til stede, for at en fogedforretning kan gennemføres: fx: 1) dom, 2) retsforlig, 3) frivilligt forlig, 4) check, 5) veksler, 6) pantebrev, 7) betalingspåkrav eller 8) et gældsbevis.

ekstinktion: latin og betyder at **udslukke**. En senere erhverv kan under visse betingelser udslukke en tidligere ejers ret til en genstand eller fordring.

EU: økonomisk og politisk sammenslutning af europæiske stater. Stiftet i 1957 i Rom ved "Rom-traktaten".

EU-traktaten (EUT): traktat om oprettelse af fælles europæisk union. EU-traktaten er betegnelsen for det politiske samarbejde mellem de europæiske stater, der er medlemmer.

F

fakturabelåning/factoring: Fakturabelåning kan ske ved, at sælgeren overdrager retten til beløbet på en faktura til andre, fx en bank. Der skal gives meddelelse (denunciation) til debitor om overdragelsen.

fallent: en person, der er gået *fallit*, dvs. konkurs.

foged: byretsdommeren eller dennes fuldmægtig. Han foretager udlæg, arrest/forbud, afhenter varer, der er solgt med ejendomsforbehold og afholder tvangsauktion.

fogedforretning: det, byretsdommeren foretager sig i sin egenskab af foged. Se nærmere under foged og under eksekutionsgrundlag.

forbruger køb: køb, som en køber (forbruger) foretager hos en erhvervsdrivende, der handler som led i sit erhverv, når køberen hovedsagelig handler uden for sit erhverv. Sælger har bevisbyrden for, at det ikke er forbruger køb.

forbud: er et *foreløbigt retsmiddel*, hvor fogeden forbyder en *handling*, og den, der har anmodet om det, må bevise, at det var berettiget ved en efterfølgende justificationssag, der skal anlægges inden for 14 dage.

fordring: kreditors retsbeskyttede krav på debitor. Typisk er kreditors krav et pengekrav, men kan også være et krav på en løsøregegenstand, udførelse af et stykke arbejde eller en fast ejendom.

fordringshaver mora: latin og betyder at *tøve*. Ved køb betyder det, at køberen, der er i fordringshaver mora, ikke kan eller vil modtage varen i rette tid..

forevisningsfuldmagt: en skriftlig fuldmagt, der er beregnet til at vise til tredjemand i modsætning til den fuldmagt, der ikke er beregnet til at forevises, den såkaldte § 18-fuldmagt, der kan være skriftlig eller mundtlig.

forhandlingsprincippet: princip i retssager om, at parterne selv afgør, hvad der skal fremføres i retssagen, både med hensyn til *påstande*, *anbringender* (argumenter for påstanden) og *beviser*.

formuefællesskab: Det formuefællesskab, der opstår, når to personer bliver gift. Så gælder princippet om særråden og særhæften og det medfører ligedeling på skifte, når ægteskabet ophører ved skilsmisse, separation eller død.

forordning: en EU-retsregel, der umiddelbart er bindende for borgerne i de enkelte lande. Udstedes af Ministerrådet eller EU-Kommissionen.

forsendelseskøb: køb, hvor sælger skal sende varen ud over sin plads, dvs. det område, hvor han har forretning eller bor i.

fortrydelsesret: som hovedregel er der *ikke* fortrydelsesret i dansk ret. Ved *fjernsalg* (fx postordre eller internettet) er der altid fortrydelsesret bortset fra varer, der skal tilpasses til køber og husholdningsvarer. Ved *salg uden for fast forretningssted* er der i visse tilfælde fortrydelsesret, dvs. adgang til at træde tilbage uden begrundelse. Fortrydelsesret findes også, når forbrugere køber ejerboliger og forsikringsydelser. Fortrydelsesret kan også være aftalt. Kun *forbrugere* har denne fortrydelsesret.

fortsæt: man gør det med *vilje*, dvs. man har indset, at skaden vil ske, men man foretager alligevel handlingen.

franco: dvs. *frit leveret*. Leveringsklausul der betyder, at købesummen dækker alle omkostninger frem til *bestemmelsesstedet*. Transporten sker for sælgers risiko

frihedsrettigheder: rettigheder, der skal beskytte borgerne i et land mod overgreb fra staten.

frivilligt forlig: en aftale, hvor debitor forpligter sig til at betale sin gæld på nærmere bestemte vilkår. Det er næsten altid bestemt i forliget, at det kan danne grundlag for en fogedforretning, hvis det ikke overholdes. Forliget udgør et eksekutionsgrundlag.

fuldstændigt særeje: særejet gælder både ved bodeling pga. skilsmisse og død.

G

generalklausul: en opsamlingsbestemmelse.

genus: artsbestemt. Hvis der er en valgmulighed for sælger med hensyn til hvilken vare, han vil opfylde med inden for arten, fx kartofler, er der tale om genus.

god tro: vil sige, at man hverken vidste, eller burde vide, at der er noget galt.

Grundloven: den øverste lov i Danmark. Grundloven indeholder regler om de øverste statsmyndigheder og opgavernes fordeling imellem dem. Endelig indeholder den de såkaldte *frihedsrettigheder*.

gældsbrev: en skriftlig, énsidig, ubetinget skylderklæring lydende på et bestemt beløb.

gældssanering: nedskrivning eller bortfald af debtors gæld ved en bestemmelse af Skifteretten.

H

handelskøb: køb der indgås mellem handlende i eller for deres bedrift, dvs i virksomhedens drift.

handlende: de personer, der er nævnt i købelovens § 4 som handlende. Opremssningen antages ikke at være udtømmende, men man skal alligevel være forsigtig med at slutte analogt. Fx antages landmænd ikke at være handlende.

Hæftelse uden begrænsning: dvs. debitorerne hæfter **for** samtlige forpligtelser i virksomheden, eller **solidarisk**, dvs. en for alle og alle for en.

Den enkelte debitor eller selskabsdeltager hæfter **for** hele gældsforpligtelsen, og kreditor har valgfrihed til at inddrive tilgodehavendet hos den debitor, som han finder mest formålstjenligt.

I

illikvid: betyder, at debitor - vedvarende - ikke kan betale sin gæld, efterhånden som den forfalder.

INCOTERMS 2010: fortolkning af transport- og leveringsklausuler, der er fastsat af Det Internationale Handelskammer (ICC) i Paris.

indirekte hæftelse: dvs. at kreditor først skal søge at få sit tilgodehavende hos selskabet. Kun hvis det viser sig, at selskabet er insolvent, kan kreditor gå til selskabsdeltagerne personligt.

individualforfølgning: den enkelte kreditors "forfølgelse" af sin ret over for debitor ved udlæg. Står i modsætning til universalforfølgning, hvor alle debtors kreditorer retsforfølger debitor, hvilket fx sker ved en samlet behandling i form af konkurs eller akkord.

insolvens: ifølge konkursloven er man insolvent, når man ikke er i stand til at betale kreditorerne, efterhånden som deres krav forfalder, med mindre betalingsudygtigheden må antages at være blot forbigående, se også illikvid.

insolvenserklæring: debtors erklæring om, at han intet ejer, der kan gøres udlæg i. Er insolvenserklæring afgivet, kan fogeden afvise at foretage fogedforretning hos den pågældende i 6 måneder.

J

justifikationssag: inden 7 dage efter, at der er foretaget *arrest* eller 14 dage efter der er nedlagt et *foreløbigt forbud*, skal rekvirenten (den, der har begæret fogedsagen) anlægge en almindelig retssag for at bevise (retfærdiggøre), at han havde ret.

K

kausalitet: = årsagsforbindelse. Man bliver kun erstatningspligtig, hvis også betingelsen om kausalitet er opfyldt. Kausalitet vil sige, at handlingen/undladelsen skal være årsag til skaden.

kommission: en form for fuldmagt, men til forskel fra den almindelige fuldmagt, hvor fuldmægtigen handler i fuldmagtgivers navn, handler kommissionæren i eget navn. (Kommissionsloven, § 4)

kompulsiv tvang: tvang i form af trussel. Voldelig kompulsiv tvang er en stærk ugyldighedsindsigelse, når der trues med øjeblikkelig anvendelse af vold mod den person, der afgiver løftet.

konkurrenceklausul: bestemmelse om, at en ansat efter sin fratræden - eller en tidligere ejer af en virksomhed - ikke må udøve den pågældende virksomhed i et fastsat tidsrum eller inden for et bestemt geografisk område. Konkurrenceklausuler er ikke bindende, hvis de går ud over, hvad der er nødvendigt for at værne mod konkurrence, eller hvis de på urimelig måde indskrænker den forpligtedes adgang til erhverv.

konkurs: se universalforfølgning.

konkursorden: ved konkurs bliver kreditorerne fyldestgjort i en bestemt rækkefølge (konkursordenen). Så længe der er kreditorer i en klasse, som ikke har fået alle deres penge, får kreditorerne i næste klasse ingenting.

kontraktfrihed: en almindelig regel om, at man kan aftale, hvad man vil. Der er dog stærke begrænsninger i kontraktfrihedens grundsætning, især for at beskytte forbrugere.

kontrakthabilitet: evnen til *at gøre sig selv til part* i et retsforhold ved aftale. Kontrakthabilitet indtræder fuldt, når man bliver myndig, 18 år.

kutyme: eller handelsbrug. En faktisk, almindeligt fulgt handlemåde blandt erhvervsdrivende.

kurator: advokat, der bestyrer og afvikler konkursboet.

køb: gensidigt bebyrdende aftale om overdragelse af et formuegode mod vederlag i penge. Bytte omfattes også af købeloven.

L

leasing: betyder langtidsleje.

levering: de foranstaltninger, der kræves af sælger for at bringe køber i besiddelse af varen. Køberen behøver ikke få varen i sin besiddelse ved leveringen, fx når leveringen sker ved overgivelse til fragtmænd.

leveringsklausuler: aftaler om, hvor leveringen skal finde sted. Sælger betaler fragt og bærer risiko frem til leveringsstedet, fx fob eller franco..

lovvalg: regler om hvilket lands lovgivning, der skal anvendes, når parterne har tilknytning til mere end et land. Ved køb er hovedreglen den, at man benytter sælgers lands lov.

løfte: viljeserklæring, der lægger bånd på afgiveren. Løftet binder afgiveren, når det er kommet til modtagerens kundskab. Ifølge CISG er tilbudet - som er et løfte - som hovedregel bindende for afgiveren, når det er kommet frem.

løsøre: flytbare ting eller med andre ord alle ting, der ikke er fast ejendom eller fordringer.

M

massekrav: krav mod konkursboer, der dækkes forlods, altså forud for øvrige kreditorer. Massekrav er fx kurators salær, revisors regning for udarbejdelse af konkursregnskab og krav fra kreditorer, der har handlet med konkursboet under konkursbehandlingen.

medkontrahenten: den, som man har indgået kontrakt med.

misligholdelsesbeføjelser: de beføjelser en part kan reagere med, når den anden part har misligholdt en kontrakt. Disse reaktioner kan fx være: hæveadgang, erstatningskrav, krav om efterlevering, krav om omlevering, og krav om reparation, dvs. afhjælpning af manglen.

modsætningsvis: at slutte modsætningsvis betyder, at man slutter fra det faktum, at et forhold ikke er medtaget under en regel, til at reglen så netop ikke skal gælde på det pågældende forhold.

morarenter: strafrenter eller forhalingsrente, altså en rente, som debitor under visse betingelser skal betale ved forsinket betaling.

mundtlighedsprincippet: princip, som gælder under retssager om, at der ikke må afsiges dom på grundlag af andet end det, der mundtligt er fremført under selve retssagen.

N

naturalopfyldelse: dvs. at kontrakten opfyldes i overensstemmelse med sit indhold. I modsætning hertil står, at der betales erstatning.

negativ kontraktsinteresse: betyder, at den erstatningsberettigede skal stilles, som om aftalen aldrig var blevet indgået, eller med andre ord: have omkostninger og indkøbspris dækket, men *ikke fortjeneste*.

nyttereglen: kan en umyndig ikke tilbagelevere det modtagne i uskadt stand, skal han kun betale erstatning i det omfang, det modtagne er brugt til passende underhold eller i øvrigt skønnes at være kommet ham til *nytte*.

nødret: ret til at ofre (ødelægge helt eller beskadige) andres formueværdier for at redde et åbenbart *mere værdifuldt* gode eller menneskeliv.

nødværge: en ret til at forsvare sig selv, hvis man angribes eller trues af et angreb. Rimelig nødværge er lovlig, hvis angrebets farlighed begrundes det. Lovligt selvforsvar.

O

objektivt ansvar: en ansvarsregel, der går ud på, at den pågældende bliver ansvarlig, uden at han har skyld. Pålægges normalt kun ifølge lov, fx Færdselsloven, og Produktansvarsloven.

objektive ansvarsfrihedsgrunde: er: 1) nødret 2) nødværge, og 3) lovlig retshåndhævelse (fx anholdelse af en person).

objektiv fortolkning: fortolkning, der holder sig udelukkende til lovens tekst.

offentlighedsprincippet: princip om, at retsmøder er offentlige - alle myndige personer har som hovedregel ret til at overvære retsmøder, med mindre hensyn til parterne eller staten gør det nødvendigt at "lukke dørene".

omkostningsklausul: en klausul, som ændrer reglerne om fordelingen af transportomkostningerne m.v., men ikke *leveringssted og risikoovergangen*, fx cif og cf.

omsætningsbeskyttelse: erhververens beskyttelse mod overdragerens kreditorer og senere godtroende omsætningserhververe. Indtræder når relevant *sikringsakt* er foretaget.

omsætningserhverver: en person, der har erhvervet noget ved *køb (køber)*, *gave (gavemodtager)* eller ved *pantsætning (panthaver)*.

ond tro: man vidste eller burde vide, at der var noget galt.

P

pengeregel: kontante penge, der modtages i god tro, kan beholdes.

personlig hæftelse: den enkelte debitor hæfter **med** hele formuen, altså alt, hvad han ejer og kommer til at eje, så længe gældsforpligtelsen består.

plads: det område, hvor sælger har forretningsadresse eller bor, og hvor han bringer varer ud til kunderne med eget personale.

pladskøb: køb, der foregår på sælgers plads. Findes i to former: 1) pladskøb med udbringningspligt: varen er leveret, når den er afleveret til køber eller nogen, der kan tage sig af den på købers vegne, på købers bopæl, 2) afhentningskøb: varen er leveret ved overgivelse til køber på sælgers adresse.

positiv opfyldelsesinteresse: betyder, at den erstatningsberettigede i et kontraktforhold skal stilles, *som om aftalen var blevet gennemført*, altså vil han også få erstattet den fortjeneste, som han ville have haft.

prioritetsorden: den rækkefølge panthavere står i, når de har pant i samme faste ejendom.

pro forma: for formens skyld, eller en skrømt-aftale, som parterne indgår, uden at det er meningen, at den skal opfyldes. Hensigten er typisk, at den ene part ønsker at snyde sine kreditorer.

pro rata: anpartsvis/brøkdelsvis: dvs. at flere debitorer hæfter for en bestemt del/anpart af hele gælden. Når flere hæfter pro rata, skal hver debitor kun betale "sin egen del". Kan en af dem ikke betale sin del, forøges de andres forpligtelse altså ikke.

pro rata hæftelse: dvs. at den enkelte debitor eller selskabsdeltager over for kreditor kun hæfter **for** en forholdsmæssig andel af gældsforpligtelsen.

proklama: indkaldelse af kreditorer gennem annonce i Statstidende. Proklamaet er *præklusivt* i dødsboer, hvilket vil sige, at de, der ikke når at melde sig inden fristens udløb, bliver "udslettet", og mister således deres penge. I konkursboer er proklamaet ikke præklusivt.

præceptiv: ufravigelig. Hvis der gælder en præceptiv retsregel, kan parterne ikke aftale andet end det, som står i loven.

præklusion: fra latin: lukke ude. En fordring udelukkes, hvis den ikke anmeldes inden for fristen efter udstedelse af et præklusivt proklama.

præsumptionsansvar: det samme som culpa med omvendt bevisbyrde.

påbud: en viljeserklæring, der lægger bånd på modtageren. Binder allerede modtageren, når påbudet *kommer frem*. Fx en opsigelse af en medarbejder.

påregnelighed: se adækvans.

R

regres: betegner den situation, at en person, som har måttet betale et beløb, der helt eller delvist skal betales af en anden person, forlanger, at denne nu betaler det beløb, som han har pligt til.

rekvirent: den, der begærer en fogedforretning altså kreditor. Rekvirenten ønsker fx foretaget udlæg, arrest, tilbagetagelse af varer solgt med ejendomsforbehold eller udsættelse af lejer eller ejer af bolig.

rekvisitus: den person, hos hvem der foretages fogedforretning, altså debitor.

retsevne: evne til at være part i et retsforhold. Retsevnen indtræder allerede som foster

risiko: at bære risikoen - faren - vil sige, at man må bære tabet, hvis genstanden går (helt eller delvis) til grunde ved en *hændelig* begivenhed. At begivenheden er hændelig betyder, at sælger og sælgers folk, og køber og købers folk ikke kan gøre for, at varen ødelægges. I modsætning til *hændelighed* står *ansvar*. Den, der ifalder ansvar, har skyld.

S

saldokvittering: kvittering for at hele gælden er betalt i modsætning til a conto kvittering

separatist: en person, der kan forfølge sin ret uafhængigt af konkursboets behandling.

sikringsakt: den handling, der kræves af en køber eller pantøver, for at han skal få beskyttelse mod pantsætterens kreditorer og senere godtroende omsætnings erhververe (salg, pantsætning, gave og bytte). Den handling (sikringsakt), som giver omsætningsbeskyttelse kan fx være tinglysning, meddelelse til debitor eller effektiv rådighedsberøvelse.

simple kreditorer: de kreditorer, der i konkurssituationen ikke har fortrinsstilling. Fx vareleverandører og pengekreditorer uden pant.

skifte: opløsning af en formuemasse og fordeling af denne enten mellem to ægtefæller (ægtefælleskifte) eller arvinger (dødsbo) eller kreditorer (konkursbo).

skifteret: afdeling af byretten, der behandler dødsboer, opløsning af ægtefællers fællesboer og konkursboer, betalingsstandsningsboer, tvangsakkordboer og gældssaneringsboer.

skiftesamling: møde, som kreditorerne i et konkursbo eller arvingerne i dødsbo er indkaldt til.

skilsmisssæreje: særeje, der alene gælder ved bodeling efter skilsmisse, men ikke ved død.

special fuldmagt: en fuldmagt (med særlig tilværelse), hvor fuldmagtsgiveren har oplyst om fuldmagtsforholdet direkte til den tredjemand, fuldmægtigen skal handle med.

species: individualiseret vare. Ved species har køber udvalgt såvel art (kartofler) som genstand(e) (hvilke kartofler), og sælger har dermed ikke noget valg med hensyn til, hvilke genstande han vil opfylde aftalen med.

standsningsret: sælgers ret til at holde varen tilbage eller hindre dens overgivelse til køber, indtil der stilles sikkerhed for betalingen. Sælger har standsningsret, når det er konstateret, at køber mangler betalingsevne (ved konkurs, betalingsstandsning, fogedforretning eller lign).

stillingsfuldmagt: fuldmagt (med særlig tilværelse) som følger af, at fuldmægtigen indtager en bestemt stilling hos fuldmagtsgiver.

stærke ugyldighedsgrunde: eller stærke *ugyldighedsindsigelser* - ugyldighedsgrunde, der kan gøres gældende over for en løftemodtager i god tro. Det vil altså sige, at løftegiver ikke er bundet af sit løfte, selvom løftemodtager er i god tro.

svage ugyldighedsgrunde: eller *svage ugyldighedsindsigelser* er de indsigelser, der kun kan gøres gældende over for en løftemodtager i ond tro. Det vil sige, at når løftemodtager er i god tro, er løftegiver bundet, selvom han har en ugyldighedsindsigelse, hvis den er svag.

særeje: Særeje findes i flere former. Særeje er en formueordning i ægteskabet, der betyder, at den del/de aktiver, der er særeje ikke indgår i en bodeling/skifte.

særhæften: Hver ægtefælle hæfter under ægteskabet over for egne kreditorer med sin egen delingsformue/bodel og evt. særeje.

særråden: Hver ægtefælle råder under ægteskabet frit over sin egen delingsformue/bodelsaktiver og evt. særeje.

T

tinglysning: registrering og offentliggørelse af rettigheder. Fra marts 2008 finder alle tinglysninger – uanset om det er *i Tingbogen, Bilbogen eller Personbogen* - sted ved *Tinglysningsretten i Hobro*.

trangsbeneficium: ting, der er beskyttet mod udlæg eller tilbagetagelse ved fogedens hjælp, fordi genstandene hører til et *beskedent hjem*.

tvangsakkord: en ordning, hvor nogle kreditorer kan tvinge andre til at nedskrive deres fordring eller til at give henstand.

tvangsauktion: salgsmåde, hvor fast ejendom eller løsøre, der er gjort udlæg i, sælges ved bud og overbud.

U

uagtsom: at optræde uagtsomt vil sige, at man foretager sig noget, man burde have indset, at man ikke burde have gjort. Se også **culpa**.

udbringelseskøb: køb inden for sælgers plads, hvor sælger har påtaget sig at bringe varen ud til køber. Levering sker ved varens overgivelse til køber eller nogen, der på købers vegne kan tage sig af varen.

udlæg: at kreditor ved fogedens hjælp får **retspant** i nogle af debtors ejendele. Retspantet/udlægget giver kreditor ret til siden hen at sælge genstanden på tvangsauktion, og dermed få sine penge.

ugyldigt løfte: et løfte, der ikke får retsvirkninger i overensstemmelse med sit indhold.

universalforfølgning: alle debtors kreditorer "kaster sig over ham" gennem en samlet behandling af kreditorerne i form af konkurs eller akkord.

V

vanhjemmel: dvs. en retlig mangel. At en sælger begår vanhjemmel vil sige, at han sælger noget, der ikke tilhører ham, og køber får derfor ikke den retlige

rådighed, som han skulle have haft. Sælger bliver objektiv erstatningsansvarlig ved vanhjemmel, med mindre køber er i ond tro.

vindikation: vil sige, at en ejer af en ting, kan få den tilbage fra en senere erhverver.

værneting: den domstol, hvor sager mod en person skal anlægges, kaldes hans værneting. Personer har som hovedregel værneting, hvor de bor (hjemting). Andre værneting er fx: leveringsværneting og erstatningsværneting.

Æ

ægtepagt: det dokument, ægtefæller underskriver og lader tinglyse, hvis de vil oprette eller ophæve særeje.

Å

årsagssammenhæng: eller *kausalitet* mellem handling og skade vil sige, at den pågældende skade ikke var sket, hvis den pågældende handling ikke var blevet udført